Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap*

**Monumentnummer*: 511249**

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

| | |
|---|---|
| Status | rijksmonument |
| Inschrijving register* | 03 november 1998 |
| Kadaster deel/nr | 82840/35 |

| *Woonplaats** | *Gemeente** | *Provincie** |
|---|---|---|
| Laren | Laren | Noord-Holland |

| *Locatienaam* | *Locatieomschrijving* |
|---|---|
| Laren | |

| *Kadastrale gemeente** | *Sectie** | *Kadastraal object** | *Appartement aanduiding* | *Grondperceel* |
|---|---|---|---|---|
| Laren Noord-Holland | C | | | 962 |

*Omschrijving***

Inleiding

WATERTOREN, hoofdonderdeel van het watertorencomplex te Laren, gebouwd tussen 1931 en 1933 in expressionistische bouwtrant. Volgens de bouwopdracht zou de watertoren tevens dienst moeten gaan doen als uitzichttoren.

Omschrijving

De watertoren bestaat uit een zeer grote -aan een zijde afgeplatte- cilinder met een geïntegreerde smalle, rechthoekige traptoren en twee kleine rechthoekige uitbouwen ten behoeve van een garage en een magazijn. De plattegrond van de watertoren bestaat uit een cirkel met een afgeplatte zijde (de entreezijde) aan de zuidoostkant en een daarin geïntegreerde rechthoek aan de oostkant voor de traptoren. Aan de rechthoek van de traptoren bevindt zich een kleine rechthoek die het grondplan voor de garage vormt. Een tweede kleine rechthoek, dat als grondplan voor het magazijn fungeert, is toegevoegd aan de zuidzijde van de watertoren.

De horizontaal afgedekte 35.65 m hoge watertoren heeft door zijn elementaire vorm (cilinder en blok) een massief uiterlijk, mede doordat aan het exterieur geen onderscheid herkenbaar is tussen torenschacht en reservoirgedeelte. Het exterieur is opgetrokken uit paars-grauwe gesinterde baksteen, gemetseld in kruisverband en afgewerkt met een diepliggende platte voeg. Door middel van een wijziging in het metselverband is een plint aangegeven. De traptoren heeft in het exterieur aan de zuidoost- en noordoostzijde zes

bovenelkaar geplaatste smalle, hoge lichtopeningen, welke in het interieur met gele tegels zijn afgewerkt. Aansluitend aan deze uitbouw is in de afgeplatte zuidoostgevel van de watertoren de vlakke wand gemaakt welke een groot raam en een halfcirkelvormig portiek met de ingangspartij bevat. Dit grote raam, dat oorspronkelijk van staal was, maar in 1948 is vervangen door beton met glastegels, wordt aan de bovenzijde afgesloten door een naar buiten zwenkend, afgerond vlak met daar boven een smalle, horizontale lichtopening, die verdeeld is in acht kleine ramen.

Aan de noordzijde van de watertoren is de ingang naar de transformatorruimte, die omgeven wordt door drie gedecoreerde platen waarop zijn aangegeven: het jaartal "1933" (midden), "P.W.N." en het wapen van Noord-Holland (links) en een voorstelling van een geknielde vrouw die de zon achter het water onder ziet gaan (rechts).

De inwendige constructie van de watertoren is een skelet van gewapend beton, bestaande uit acht kolommen die een buitenste ring vormen en acht kolommen die een binnenste ring vormen, onderling verbonden door vloeren en koppelbalken. Het betonskelet van de toren wordt aan de exterieurzijde volledig aan het oog onttrokken door baksteenmetselwerk. Onder de toren is een laagreservoir geplaatst met een inhoud van 350 kubieke meter, bereikbaar via een kleine gietijzeren spiltrap. Het reservoirgedeelte in de toren bestaat uit een dubbel hoogreservoir met een interne scheiding door middel van een ringvormige tussenwand. Het cilindervormige hoogreservoir, met vlakke bodem is geconstrueerd van gewapend beton. De grootste diameter bedraagt 11,60 m, de inhoud is 1000 kubieke meter (500 per reservoir). Onder het hoogreservoir bevindt zich een aan de binnenkolommen bevestigde lekvloer, bestaande uit een achthoekige stalen plaat, verstevigd door zestien radiaalgeplaatste ribben.

Aan de voet van de traptoren bevindt zich aan de noordoostzijde de uitbouw van de garage op rechthoekig grondplan. De garage heeft een bouwlaag onder zadeldak met overstek gesteund door schouders. De noklijn is noordoost-zuidwestgericht.

De voorgevel van de garage (ZO) bevat een dubbele garage met twee grote rechthoekige ingangen.

De kopgevels hebben vlechtwerk langs de dakrand.

De linkerzijgevel (ZW) bevat een rechthoekige loopdeur.

De rechterzijgevel (NO) bevat op de begane grond drie staande vensters met stalen ramen met ladder-roeden. In het rechterdeel van de begane grond is één van de zes bakstenen pilonen geïntegreerd. In de topgevel zijn twee kleine, smalle vensters aangebracht.

De achtergevel (NW) bevat een rechthoekig stalen venster.

Tegen de zuidzijde van de watertoren staat het magazijn, op rechthoekig grondplan en bestaande uit twee bouwlagen onder een plat dak. Alle vensters zijn van staal en hebben een bakstenen onderdorpel.

De voorgevel van het magazijn (ZO) bevat zowel op de begane grond als eerste verdieping een liggend rechthoekig venster met meerruits-roedenverdeling. De rechterzijgevel (NO) bevat op de begane grond een rechthoekig venster met zesruits-, op de eerste verdieping een met vierruits-roedenverdeling.

De linkerzijgevel (ZW) is blind.

De achtergevel (NW) bevat een rechthoekige opening.

** Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister*
*** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument*
Datum van downloaden 29 march 2024

Waardering

De watertoren met bijbehorende garage en magazijn is van algemeen belang als historisch-functioneel hoofdonderdeel van het watertorencomplex te Laren en als gaaf bewaard voorbeeld van een watertoren uit de jaren '30 van de 20ste eeuw, opgetrokken in expressionistische bouwtrant. Daarnaast is de watertoren van belang uit bouwtechnisch en constructief oogpunt vanwege de samenhang tussen de inwendige gewapend betonconstructie en de ommanteling van baksteenmetselwerk, waarbij de torenschacht en het reservoirgedeelte als een optische eenheid zijn benaderd en vanwege de toepassing van een dubbel hoogreservoir, bestaande uit een zogenoemd binnen- en buitenreservoir, geconstrueerd van gewapend beton.

| *Hoofdcategorie* | *Subcategorie* | *Functie* |
|---|---|---|
| Boerderijen, molens en bedrijven | Industrie | Nutsbedrijf |